

במחלת רוסיה
18 פראנק -
לחצי שנה 9 פ' .
למחלקת חתומי
חתן 15 למחלקה.
כל איש יכול
להשיג מחתי או
מהסוכני שלי.

הלבנון

שני פעמים בחודש
הלבנון וכבודו יזרח.
מחירו לשנה, עם
הפארטה, במחלקת
לרשת 14 פראנק.
בעד חלישנה 7 פ' .
שאר חליות 16
פ' , לחצי שנה 8 פ' .

هالباون

LIBANON

מכשר ומודיע כל דבר הנדרש לאיש יהודי לדעת
באשר הוא יהודי .
כבוד הלבנון

בואוסת מחדושי תורה מחכמי וגאונים וזמן ומכ"א אשר
בבתי עקר הספרים המפורסמים .
יצא לאור ע"י חיאל ברי"ל .

שאלו שלום ירושלים ישליחוהוהבך .

קוראים אהובים !

הן עוד מעט וחחום חצי שנה משנה השלישית להלבנון , עוד מעט וחבא העת
אשר אחם יקרי, מקרוב ומרתוק , לרצונכם תקריבו אלי מחיר הלבנון על חצי
שנה הבע"ל , עוד מעט והנה אחם אהובי , תעבירו לפניכם את כל פרי הלבנון
אשר גדלו בחצי השנה הזאת , וחוספו לשום עין ולב לראות אם נוצר הלבנון
גם בחצי שנה הזאת מלא חובתו והקים את דברו ככל אשר הבטיח לנובעת
התגברו לעבוד עבודה עבר ביער הלבנון . עוד מעט ואשמעה מכם ידידי , את
משפטי אשר יצא מלפניכם . זאת אשר קוהה נפשי , לשמוע מכם , לאמר :
בשילום חודה על העבר, הננו שולחים לך להבא מחיר פרי הלבנון , וה' הנותן
לך חיל , יוסיף לך אננים ועצמה ירבה , כי ארצי הלבנון עוד ישגו ותארכנה דליותיהם

והיפנה פארוותיהם, ופרים יהיו תאווה לעינים ונחמד להשכיל וטוב למאכל. — כדברים האלה, אקוה לשמוע מכל קורא תמים דעות, מכל קורא היודע בני הדור הזה, היודע יצר מחשבות לבם בהבינו אל כל מעשיהם, ורואה מה יעשו בניהם אשר יקומו מאחריהם, מכל קורא המחבונן לתמורות במדינות ובאנשים, שם יאמרו עת לעשות לה', ושם יאמרו, הפירו הורחק, כי הגיעה העת אשר קונו לה שמצות יהיו בטילות, זה יאמר אויל הנביא, וזה יאמר הזשוגע (ממראה עיניו) האיש הרוח, האיש אשר רוח הזמן תפעמו. — מכל קורא היודע כי ירא שמים לא יצא ידי שניהם בעת הזאת, ממנו אקוה לשמוע כדברים האלה, כי ידע גם ידע דרך עמדי, וידע כי רק בשר אנכי ולא רוח, היודע להלך נגד כל רוחות בני אדם. —

ומדעתי כי ידעתם כי רק איש אנכי ולא רוח, וכי תשמעו ממני כהיום דבר אשר ברצות ה', עם לבבי לעשות, דבר אשר לא היה לעילמות חשמעו ממני כי נדבה רוחי לעשותו, הלא יכנס לבכם מדוע חשבתם עלי עד כה, כי כאחד האדם הנני, והלא נראה עתה — ככה האמרו כלבכם — רוח יתירא דאית בי! בהתנדבו לעשות דבר נפלא הוא בעיניו. — מדעתי כי כזאת האמרו אחרי תשמעו ממני הדבר אשר עם לבבי לעשות, לכן, כאשר כל ישעי וחפצי תמיד, לברי התעוה אתכם בשוא נחעה, כן עתה תהובכני האמת להגיד לכם, בשרם אשמיעכם את דברי, כי את כל אשר עשיתי ואעשה בעור ה', הוא רק בכח האדם אשר נתן ה' לכל האדם, והנני כאחד האדם, אבל מי לא יודע כי האדם גם באשר הוא רק אדם, אם נוכח ה' דרכו, דרכו יחפץ ה', ובעת כשל כחו האנושי יוסיף לו מהבה הצפן אתו לתתו לאין אונים, והיפלא מה' דבר, היפלא מה' אשר פעמים רבות אין מספר יאזיר חיל לאחד האדם לעשות גדולות ולא בכחו, היפלא ממנו לעזור גם לי לבצע את מחשבותי אשר הנני חושב לעשות? והנני נשען על ה' אשר נתן בלבבי לעשות את הדבר הזה, בישועתו אשען כי הוא ימלא בידי לבצע הדבר אשר בלבי צפנתי עד כה.

זה הוא הדבר אשר עם לבבי לעשות: ברצות ה' את מחשבותי ובני עמנו יתנו ידים לפעלי, הנני חפץ להוציא לאור בכל רבע שנה (מלבד הלכנון פעמים בחדש) חוברת אחת אשר יקרא: **יין לבנון**. החוברת יהיוק לא פחות מט' באנען גדולים, כהחבורות הלא אוציא לאור ספרים עתיקים, ספרים אשר עודם בכתובים, כאוצרות הספרים, ספרים אשר קדמונו הרוזנים כמלאכים השאירו לנו לברכה, ספרים אשר יגדילו תורה ויאדירוה וירחיבו ספרות שורון. ואם תאבו לדעת אם חזק אוכל יטעם לי, ואם הורני הנסיון לדעת איזה ספרים הם לרצון לפני גדולי חכמי ישראל, ואשר הם נמצא רב וזעלם לחזרה וחושיה, הלא תראו החוברת הראשונה מיין לבנון, ובתמצאו דברי חפץ: פי' הרמב"ם על מסכת ראש השנה, ס' זכות אדם (ס' פלוסופי), ס' שעשועים (ס' מלצ'י). ומי שלא ראה עוד החוברת הנני, עיניו לנוכה יביטו, בעלה לתרופה אשר שמת בזה, והוא. **פירוש רבינו חנני על מסכת פסחים**. עוד זאת תדע, כי תמיד יהיו דברי עם הרבנים נאונים וחכמי זמננו להתענין עמהם איזה

ספר להדפיס. וזהו להנהיג פה נמצא בבית אוצר הספרים להקיר ה' 1400 קובצים מספרי ישראל, כן בבית הגבירים האדירים בית ג' וז' ב' ג' נ"י, נמצא אוצר נחמד מספרי ישרוק [הבית הזה הוא עליון, נעלה מאד על שאר בתי עקר הספרים כי הסוכן אשר על בית אוצר הספרים הוא הרה"ש מוהר"ש זק"ש נ"י, והוא, מזהב אשר שמח כי בא לידו לקנות ספרים יקרים עתיקים להבית הזה, כי גם השתדל כי יקנו הגבירים כל ספר יקר ואם בדמים יקרים], גם מאוצרות הספרים אשר במינכען, לאנדאן, אוכספארד, נקל לי להשיג כל דבר טוב הנמצא אצור שם הראוי לצאת לאור. סוף דבר, אוכל להבטיח לכם מקוראי, כי ברצות ה' אוציא לאור ספרים אשר באורם נראה אור.

זה הוא הדבר אשר עם לבבי לעשות א"ה. ומאשר ידעתי כי בדורינו זה אך מעטים המה אלה הקונים ספרי ישראל ומה גם בלח"ק ובנוגע לחלמוד או בשאר למודי ה', וגם אלה הקונים חפצים במחיר מעט, לכן הנני קוצב המחיר מעט; מחיר הלבנון וד' חוברות י"ן לבנון, אשר בס"ה יהיו בכל שנה 84 באנען גדולים, לאחריו בצרפת ואלגיר 19 פראנק, בשאר ארצות 21 פראנק, בארץ רוסיה ופאלען 24 פראנק. ובמחיר הזה אשלח גם את הלבנון גם את החוברות י"ן לבנון חפשי לידם. ולמען הקל על הקונה, לא אבקש ממנו רק שישלם במקורם בעד רבע שנה. והואש אשר ירצה לקנות רק י"ן לבנון, יתן בעד כל חבורה 3 פראנק, וגם הוא ישיג החבורה חפשי.

ואולם הממשא הכבד הזה, היינו להוציא לאור ככל שנה 84 באנען במחיר מעט כזה, לא אוכל להעמיס עלי עד כי אאסוף אלף חתומים ולא פחות מהשע מאות, ואז, אפכי המחיר הזה יהיה רק ד' חוצאות הדפוס ושילום פארטא ושכר סופרים להעתיק הספרים, הנני מתגרב בנפש חפצה לתת שכמי החת ממשא הכבד הזה. ולא אכתד מכס, כי גם טובתי הנני דורש כזה, והלא כבר אמרתי כי אנכי אדם ככל אדם הקרוב לעצמו: וכמו שלא אאמץ (וכמוני רבים לא יאמינו) להמגיד ומתהלל בפיו, כי כל מעשיו לשם שמים, ורק טובת ישראל הוא דורש, ואת נפשו השליך מנגד, ככה לא אחפז שאף אחד מני אלה יאמר עלי: לית דין בר נש — כי לא יעשה לביתו מאוס, וכפה מלא אני אומר, כי גם טובתי אני דורש, וידעתי כי לא תרע עיניכם בי אם אחיה בזה לחם ביתי בעשותי במלאכת הדפוס, או בהעסקת הספרים, וכה יעזרני ה' לבצע את מהשכתי זאת, כי כל קנתי בזה בנוגע לטובתי, רק הדבר הזה, כי זה דרכי מעודי להיות שמה בעמלי, ואף אם עבודתי תיגעני ביום ובלילה.

ועתה אתם, קוראים נכבדים! כפי דעתי אתכם אקוה כי מולכם חבאו על החתום לקחת החבורה י"ן לבנון בכל רבע שנה, אבל הלא כבר הוגד לכם כי עוד לא ישל אלף קוראים אשר יקחו פרי הלבנון במחיר, לכן, כמו אשר הרוב מכס עוקרתם אותי לא פעם אחד לעשות הדבר הזה, ככה בטובכם מולכם תעירו ותעזרו את אחיכם ומיודעיהם ומכריכם כי יבואו גם המה על החתום, על הלבנון ועל י"ן לבנון, ואם תקוה לא חבוב בי אדמה כי באסוף אלי אלף חתומים, אמצא דרך להוציא את הלבנון ככל שביע, וי"ן לבנון בכל רבע שנה

בס"ה אדפיס בכלשנה 110 באנען, ולא אוסיף על המחיר הנז'. אכן כן יהי ה'!
כהתימי דברי אלה, הנני כמוזכיר לאלה אשר עוד לא שלמו בעד חצי שנה
הזאת, כי יואילו נא לשלם בעד העבר ועל להבא.
ולאלה אשר לא שלמו גם בעד השנה שעברה, והמה אחד בצרפת ושנים
בבריטאני, ואחד בגאליציען, לאלה הנני כמוזכיר כי אם לא ישלמו עד שלש
שבועות, הנה אקה לי חלק מחיר הלבנען את שם כבודם, אשר אולי נחננו
בעד שם כבודם שבועות מאשר חייבים לי לשלם —.

מגרל הלבנען צופה פני ירושלם.

שמעתי באלה הימים, דבת רבים משונאי ציון, אשר הוציאו דבתם רעה
על בני ציון לאמר: הראיתם! הלא גם הפעם אין רוח בני ציון נוחה מכה
הטובשעשה עמם השר הצדיק סיר משה מונטיפיורי. ואם הייתי יודע כ'
מוציא דבה האלה יודעים מבי שמעו הדברים האלה, הייתי שואל מהם,
כי יראו את המקור העצוב שממנו שאבו ושתו לצמאם מים סרוחים. ובי
שקרא ושנה בלבנען נ' 9 — 10 יראה, הכבוד שחלקו להשר הצדיק
סיר משה ה"ו בליושב ירושלם, לא לבעבור הקוים לחסדו שיעשה עמם
בהיום, כי עוד היום ועד עולם יזכרו ולדור אחרק יספרו, את כל הטוב והחסד
אשר עשה משה עבד עם ה' לבני ציון מאז. ואם לא היה צר לי המקום בלבנען
הייתי קורא באוזניכם קיראים אהובים את שיר הכבוד **שירת משה** אשר
שר לכבוד השר ה"ו, משה בחייו ידידי ורעי אוהב רבן מאה הרב החריף
אחד מיקורי בני ציון היקרים מזה ואל משה בחר"ם נ"י [זה האיש משה היה
רעי גם בעסק הדפוס ובהוצאת הלבנען בירושלם, אחרים יהיו הרשעים שמנעו
הטוב ממני], ואף אם לא הייתי יודע כל הנעשה בירושלם, ורק קראתי את
דברי השיר הנז', יכולתי לשפוט בצדק עד כמה שמחו בני ציון לקראת השר
ה"ו, כי ידעתי את נפשו אשר שר את דברי השירה הזאת, כי נפשו מרה
לו עד מאד כעת, ואפס מקום שמחה בלבו לנוח עליו רוח השיר לשיר שיר מאד נעלה
ונשגב כזה, אם לא כי התפעלה נפשו העדינה משמחת לבב בני ציון וחבא
בו רוח השיר. אך מבלעדי כל תראיות שאביא להכחיש דברי מוציא דבה, הלא
ידענו את האנשים האלה ואת שיהם אשר זו דרכם (זו לעג) להבאיש ברוח
וריה היוצא מפיהם כל איש ירא ה' אשר לא ילך בעצתם, וכבר משל עליהם
המשל לאמר: החתול כאשר לא השיג ידה קחת הבשר, תאמר כי הבאישונפשה
היפך לא תאכלהו —.

מכל החדשות ששמעתי בפעם הזאת מירושלם, לא נתנו שמחה כלכל, רק זאת,
שהודיעו כי לבעבור שמעו אחינו בירושלם כי עם לבב השר הצדיק סיר מונטיפיורי
ה"ו לבנות עוד בתים מחוץ לעיר, קנו כעת רבים מבני המעריבים ואזה מבני
האשכנזים חלקת שדה במגרש העיר ויבנו למו בתים וגם ביהכנ"ס, כי עתה
כי יגדל הישוב מאחינו בכרם משה, גם שאר אחינו יתישבו מחוץ לחומה לא

בס"ה אדפים בכלשנה 110 באנען, ולא אוסיף על המחיר הנז'. אמר כן יהי ה'!
כהתיי דברי אלה, הנני כמוזכר לאלה אשר עוד לא שלמו בעד חצי שנה
הזאת, כי יואילו לא לשלם בעד העבר ועל להבא.
ולאלה אשר לא שלמו גם בעד השנה שעברה, והמה אחד בצרפת ושנים
בברישאני, ואחד בנאליציען, לאלה הנני כמוזכר כי אם לא ישלמו עד שלש
שבועות, הנה אקה לי חלק מחיר הלבנות את שם כבודם, אשר אילי-נתנו
בעד שם כבודם שבועות מאשר חייבים לי לשלם —

מגדל הלבנות צופה פני ירושלם.

שמעתי באלה הימים, דבת רבים משונאי ציון, אשר הוציאו דבתם רעה
על בני ציון לאמר: הראיתם! הלא גם הפעם אין רוח בני ציון נוחה מכה
הטובשעשה עמם השר הצדיק סיר משה מונטיפיורי. ואם הייתי יודע כי
מוציא דבת האלה יודעים ממי שמעו הדברים האלה, הייתי שואל מהם,
כי יראו את המקור האמין שממנו שאבו ושתו לצמאם מים סרוחים. וכי
שקרא ושנה בלבנותנו 9 — 10 יראה, הכבוד שחלקו להשר הצדיק
סיר משה ה"ו בלוישוב ירושלם, לא לבעבור תקותם לחסרו שיעשה עמם
בהיום, כי עוד היום ועד עולם יזכרו ולדור אחרון יספרו, את כל הטוב והחסד
אשר עשה משה עבד עם ה' לבני ציון מאז. ואם לא היה צר לי המקום בלבנות
הייתי קורא באזניכם קוראים אתוכים את שיר הכבוד **שירת משה** אשר
שר לכבוד השר ה"ו, משה בחירי ידי ורעי אוהב דבק מאה הרב החרוץ
אחד מיקרי בני ציון היקרים מוח' זאל משה ברה"ם נ"י [זה האיש משה היה
רעי גם בעסק הדפוס ובהוצאת הלבנות בירושלם, ארורים יהיו הרשעים שמנעו
הטוב ממני], ואף אם לא הייתי יודע כל הנעשה בירושלם, ורק קראתי את
דברי השיר הנז', יכולתי לשפוט בצדק עד כמה שמחו בני ציון לקראת השר
ה"ו, כי ידעתי את נפשרעי אשר שר את דברי השירה הזאת, כי נפשו מרה
לו עד מאד כעת, ואם מקום שמחה בלבו לטוהעליו רוח השיר לשיר שיר מאד נעלה
ונישגב כזה, אם לא כי ההפעלה נפשו העדינה משמחת לבב בני ציון ותבא
בו רוח השיר. אך מבלעדי כל הראיות שאביא להבחין דברי מוציא דבת, הלא
ידענו את האנשים האלה ואת שיהם אשר זו דרכם (זו לענב) להבאיש ברוח
וריה היוצא מפהם כל איש ירא ה' אשר לא ילך בעצתם, וכבר משל עליהם
המשל לאמר: החתול כאשר לא השיג ידה קחת הבשר, האמר כי הבאישונפשה
היפיה לא האכלהו —

מכל החרשות ששמעתי בפעם הזאת מירושלם, לאנתנו שמחה כלבי, רק זאת,
שהודיעו כי לבעבור שמעו אחינו בירושלם כי עם לבב השר הצדיק סיר מונטיפיורי
ה"ו לבנות עוד בתים מחוץ לעיר, קנו כעת רבים מבני המערים ואזה מבני
האשכנזים חלקת שדה במגרש העיר ויבנו למו בתים וגם ביהכנס', כי עתה
כי יגדל הישוב מאחינו בכרם משה, גם שאר אחינו ישישבו מחוץ לחומה לא

בקול-מרה ויללה כאכל אס, ויסובו הרובים לחפוש החיה הזאת חי, לראות מה זאת, ולא יגעו לריק וחפשוה חי, ואו הטיבו לראות בכל חלקי גופה כי אך מבני האדם היא. ובחבטם אליה בוחסוהו והשחזמומו נזכרו בני הכפר כי זה שנים אחדות נאבד לאחד מבני הכפר הזה ילדה אחת קטנה בהיותה ביער חוה, ובלי ספק כי זאת היא הילדה אשר נאבדה, ומצאה החוב ויאמנה וחה' לו ככה, וע"כ עתה כי הומת הדוב נפלה על מפלתו וחתן קולה בבכי, ומני אז מן אנשא טרדה עשבה כחורין אכולה ומטל שמיא גשמה הצטבעה עד די' שערה כנשרץ רבא וטפרוה כצפרין. והנה הילדה הזאת יזקחה עתה לבית אחד מבנות אצילי הארץ שם, לראות מה תהי בה, אם עתה בהיותה בין אנשים מנרעה וזויה החוב עליה. אבל מי יודע אם אלה המתחכמים בזמננו אשר לא יאב, להאמין המסופר בדניאל על נבכדנצר, אם אה לא יקדש צום ויקראו עצרה וזעקו בחוקה, כי תמיה הילדה ולא יודע הדבר על נכון, למען לא תכריח אותם המציאות להאמין במה שהיה ונמצא כתוב בכתבי הקדש.

סערביען.

שאמאן. ח"ס למכ"י שנת כתר"ו לפ"ק. 4 כבוד מעריך הלבנון וכבודו שו"ט. אדוננו הנכבד! הגנו מביאים לך חודתנו ממעמקי לבבינו, כי הגדלת לעשות עמנו אות לטובה זה פעמים, הן בהשמייעך לנו שמועה טובה בנו, והן בפתיחת לנו שערי הלבנון למען ירצו בו הקוראים הנכבדים לעזרת ה' בגבורים, בנו 10. ועוד זאת יתרה עשית בהערכתך היקרה כי הורת לנו את הדרך אשר נלך ואת המעשה אשר נעשה להגיע אל מטרת חפצנו, הלא היא להתישב בארץ נחלת אבותינו.

והן עתה עלינו להודיע לאדוננו, כי קבלנו גם אנחנו מכתב יקר מאת הרב הגאון דורש ציון באמת ואמונה מהרצה"ק הי"ו, וגם הוא הודיענו הבשורה הטובה אשר התבשר מאת השר העומד בראש כ"ח, ככל אשר הודיע אדוננו, וגם הוא מורה לנו דרך מה לכתוב במכתב הבקשה להשר הצדיק סיר משה מוזס-טפזיר נר"ו, וא"כ שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד, אבל אין מכתב בלא חדוש, הלבנון יודיע לנו אודות הפרדס, והרב הגאון יודיע לנו כי כתב בעבורינו אל החברה היקרה כ"ח וכו'. וכן עשינו, כתבנו מכתב אל השר הצדיק סיר מ"ט הי"ו, וחלנו פניו על אודות הפרדס הקני' לו מכבד, וגם על אודות הזכות אשר יש לנו תושבי סערביעא מהשולמאן יר"ה, והוא כי זה לפני ארבעה שנים נתן פקודה לשרי ממשלתו המופקדים בערי חוגרמה אשר בסביבות סערביא, לחת כבדה ארץ לנפיעה ולזריעה ולבנות בתים חנם אך כסף לכל תושבי סערבי' שיעזבו ארץ מגורחם בלי הכדלות ועם, וכבר רבים מאח"י תושבי מעלגראד עזבו ארץ מגורחם ולקחו שדה אחוזה ובתים לשבת בערי' בוסניא, אבל אנחנו מצפים ומקוים להאחז באח"ק בע"ה ובהשגחתו ראשי עם קדוש.

ממצא הדברים האלה אדוננו יראה כי אנחנו עומדים על המשמר לעשות

בכל אשר יורונו, וה' ינחנו בדרך אמת, ויקים בנו ברכתו כי 'צליח ה' חפצנו
בידיו ויוכנו כי נחיה אכן הראשה לחברת יא' וממנו יראו רבים וכן שלמים ויעשו
לכבוד ה' ועמו וארצו והארץ הנשמה תעבד בכ"א.

ובאהבתו הנאמנה אנתנו בטוחים כי כאשר התחיל המצוה להיות מבשר טוב
ומשמיע ישועה בן למען ציון וירושלם לא יחשה עד הצא חפצנו לאור. ויהיה נא חסדו
לתה מקום גם לדברנו אלה בהלבנון למען ישמעו כל ישראל חברים, כי לא כהתה
השוקתנו ולא נס חפצנו לעלות אל אה"ק לעבוד את ה' ואת ארצו. ואנחנו תפלה
כי יזכרו ה' לראות בנחמת ציון וירושלם ואורך ימים ושנות חיים יוסיפו לו מן השמים.

הכותבים והחותמים צעד אחרי טו"צ הנצי"ר אברהם מרדכי חיים ג'.
אלקאלעי ש"ק"ס ט. נאחמיאם הי"ו.

(הערות המו"ל.) הלל תדעו אחי, כי ככל המון מכה"ע לשראל הנה גם אחי;
כמהם אין כח אלא צפה, וזה אשר ידעתי כנר הגדלי לכם, והיום אין לי מה להוסיף
על דברי הקודמים, רק למען תחזקנה ידיכם גם אם אולי לא תעזרו על ידי החברה
כל ישראל חברים כנחמכם עליהם, אודיעכם כהיום, כי אם ראית עורמם מהי מעשר
החריטה תגה, כי כפי אשר שקעתי דבריהם כמכתבם לראש ועד חברתם אשר בירושלם
זה בשלש שנים, לאחר, כי אם יראו כי יש שם אנשים שם החפצים לאכול לחם
ופכיהם כפיהם, כי אז ישימו עיניהם על אלה, מהדברים האלה אשפט כי אחרי יודע
להחזרה כי הנכם עובדים אתה הקדמה צד חרולים, בל"ס כל אשר יש לאל ידם לעשיה
לטיבתכם יעשו. —

אפריקא

תונים • ב' סזן תרכ"ז.

לידי"נ מוהר"י בריל בעל הלבנון שלום!

מעב"ה כבדני פעמים שלש בבקשתו להודיעהו חרשות ונצורות מפה להשיבע נפש
קוראי הלבנון השוקקה לדעת שלום אחינו באפריקא, ולעשות רצונו ורצוני חפצתי
רק מפני רוב טרדותי לא יכולתי עד עתה אשר נחתי כמעט. וזה החלי: אם
אמנם שהמלך האדיר במלכים דורש טובת ארצו ודורש טובת בני איש התונים
בצרה בכל מקום שהם וזי שהם, הקיסר נאפוליון השלישי יר"ה ות"מ, אם
אמנם הוא נפה נשמת חי' הדרור באפי מושלי תונים, וקיימו וקבלו עליהם לקרוא
דרור בארץ לכל יושביה, הנה בכל זאת ליהודים שבממשלת תונים לא היה
עוד אור הדרור כמושבחתם, וזה הדבר לא תעיד כי לא בחפץ לבם אמרו לקיסר
צרפה נשמע ונעשה, ורק שאיתו בעתמו ואימת גבור על הלש, כי באמת לב
המלך מהתונים טוב על היהודים ואינו מבדיל בין קדש לחול רק בחפלה, וכל בעל
הדתות חוסי צלו שווים לפניו, אבל מה יתן ומה יוסיף אם לצדק מלך ושריו
לא למשפט ישורו ובמקום המשפט שמה הרישע; פה, השופטים עוד חזים הם
יגיעי הכסלות מוכי סגורים, באור האמרה והצדק לא יוכלו הבט כעטלה באור
השמש, ורעה עוד מזאת אולתם הקשורה בלבם מנוער, לשנוא לכל מי שאינו
נאמן באמינותם, ועל כן אם ריב יהודי יבא אליהם יציאו עליו משפט מעוקל.

עתה מקרוב הוקם על להיות להיות פקיד העיר (אבער פאליצ'י דירעקטאר), סיד סלים פאריק, והוא איש חכם ונבון, חברת הנגבים כלה הוא מכיר איש מהם לא נעדר ממנו, ויגלה מצפניהם גם אם נמחשד מעשיהם, הוא איש ישר מזהר לב ונקי כפים אינו אומר דקדקך דקדק במנחה, הדקדק והיושר שם לו למדה משפט באין הכדל בין דת לדת, הוא עושה הסדר עם החיים; הוגר לי כי בערב חג המצות בא אליו הגביר המרום החו"ס' גרסין הי"ד [הגביר הזה הוא חבר טוב לחברת כל"ח בפאריז] לדרוש מאתו כמה יהודים כלואים בבית האסורים ונמצא שם חמשה יהודים היושבים שם על דבר החובות אשר לא השיגה ידם לשלם, ויאמר הפקיד הנו' אל הגביר הנו' אני אתן ההצ' מחובותיהם, ענה ואמר הגביר, וההצ' השני אני נתון, ויצאו היהודים לחירות למועד זמן חירותני. וכן הוא עושה הסדר עם המהם; זה בששים שנה אשר זאבי ערב הסירו את המצבות מבית מועד לכל חי אשר ליהודים, והרסו ונתצו בניני הקברים, לבד איזה קברים אשר לא נגעו בהם ידי המשחתים, והם קבר הרב המובהק כמחר"ר יצחק לומברזו בעה"מ הס' היקר זרע יצחק על התלמוד, וקבר הרב המובהק כמוה' אברהם בן' מוסא, הרב בעל שית יצחק עז מס' יומא מזכיר דבריו פעם בפעם, וקבר הרב הגדול כמוה' אברהם טייב, וקבר הרב הגדול כמוה' משה דרמון זצ"ל, ומדוע לא נגע המשחתים גם בנפשות הצדיקים הלא נפלאה היא בעינינו ונפלאות ידובר ויוספר בהם, נפלאות כאלה אשר בימינו לא יראו — ואחר אשר השחיתו התעיבו בשדה נחלת ישראל, לקח השדה אחד מראשי הכהנים כהני דת מחמד והשכירה לאחד להרשה ולזרעה, והמעות יפלו לגדבה למקדש מיקה. ומאז עד היום לקם השר הפקיד הנו', על גבי גויות הצדיקים חרשו הורשים וזרעו זרעונים, ומגויות הקדושים אשר בארץ אחר' אשר שבו לעפר צמחו זרעים להחיות בהם נפש כל חי, ואולי צאצאי אלה הצדיקים קונים את הזרעים ויחיו בהנחה מגויות אבותיהם, נפש איש יהודי במר חכמה בראותו חל שמם הזה אשר לפניו היה משכן לעצמות קדושים. ועתה כי הוקם השר הישר הנו' למושל העיר, התעוררו החרדים לדבר ה' ולכבוד ישראל, ה"ה הגביר המרום המו"ץ ס' שלום חייט, והגביר מרום ס' דניאל בונאן, ובקשו מאת השר מושל העיר להחזיר האבדה לבעליה, ואף כי קשה להוציא חל, הנאכל ממנו, בכל זאת הבטיח להם פקיד העיר הנו', ועל דברו הסכים גם שר המשנה למלך, כי אחר ימי הפיץ וילקטו הזרעים מעל שדה הקברות יחזירו אותה לקדושה אל היהודים לאהוזת עולם ולא יתנו עוד את המשחתים לכלע את הקדש.

הגדתי למעכ"ל כל זאת, מלבד כי על הטוב ראוי להזכר כל הטוב והמטיב, גם למען דעת כי כל החלילה אשר המצא ליהודים פרה היא רק מאת המושלים הקטנים, ובכל מקום שהמושל איש טוב כמעט גורל אחד לישראל לכלל שאר יושביה. ואם ישאלני הקורא, אם לב המלך טוב ליהודים מדוע לא יכהה בלא אשר הישרה יעקשו? דבר זה נשאל לחכמים ולא ידעו לפתור את החלום הזה. יעתה ידידיה ברכה בברכת, אוהבו לנצח אלעזר אשכנזי.

כבוד הלבנון

מבוא כללי לכל ספרי הושבע"פ

אשר טפחתי ורביתי לתועלת תלמידי הי"ו שנית מדגש הרבנים בעיר ליוורנו אני העזיר

אליהו ן' אמוזג

(המשך מנ' 10)

§ י"א) וחזק מאלה, עוד חורים עצמיים ופנימיים לס' דברים, כמשפט הושבע"פ ומעשיה; שכמו שמדרכה לבאר, כן ס' דברים מבאר, וכמו שהיא מוספת כן הוא מוסף, וכאשר גורעת כן הוא גורע; ואין לך אפילו הסתיירה הוראית בין הושבע"פ להושב"כ כשהיא עוקבת ועוקרת את המקרא, שלא נמצא גם בין ס' משנה הורה לד' הראשונים, לא נפל ממנה בשום צד פנה. ונזכיר מכל א' מאלה הד' פנים, דוגמאות לא כביר, הנה הביאור, מעיד עליו הכתוב חכף כמבוא איש, באומרו הואיל משה באר וגו', וממנו אומרו לשנאי בדברות שניות ולא בראשונות, ותוספת ביאור בחפזין וקשרתם לאות וגו', ממה שנראה בספר שמות והיה לאות על ידך ולזכרון וגו', והוראיה, שטעו בזה רבים רשב"ם ושל"ה הי"ב. התיספת, מכבאר לכל מכן עם תלמיד, גם במצוות המיוחדות מעקן שלא נזכרו ולא נפקדו בד' הראשונים גם באיזה הנאים או טעמים נוספים על גוף ועקר המצוה או המאורעות שכבר נזכרו; ועל התיספות מכריזין עליו בחולין ס' ג"ע כמטה הפרוות, באומרם מכרי משה הורה לאוסופי הוא דא רמא, שאם תזכה הבחין שאיננו רק כלל היוצא מכלל גו ולורחב הימנו שמצודתו פרושה על כל ספרי התורה ראשונים ואחרונים, והוא אומרם [סוטה ג' ובבא קמא ס' ד'] תנא דבי ר"ל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה. הגרעין נראה בכמה מקומות; למשל, ס' דברים שותק מעצת יתרו ומדבת המרגלים, ועוד אחרים אין מספר. להסתירה יחשב מה שמצאנו בענין התרים את הארץ, שכפי דהר' הראשונים מה' יצא הדבר, וכפי משנה תורה ישרא הם השואלים תחלה, ובעוד שכפי הדברות הראשונות הכלית השבת הוא לזכרון הבריאה, כפי השניות תכליתו להזכיר יצ"מ, תחת שבס' שמות ובמדבר מצאנו שישראל יצאו ממצרים כיום, הנה כפי משנה תורה יצאו בלילה, בעוד שכפי בא אנו קורים: מן הכבשים או מן העוים תקחו, במ"ה: וזכות פסח לד' אלהיך צאן ובקר, ואם לחשך אדם בליל מהמתפרצים על התורה לאמר, כי כל אלה ראיות שס' דברים אינו נתלה ונקשר בד' ראשונים והוא נספת אליהם באופן חצוני בלבד, אף אתה אמור לו כיושבו שתקוה הרבה מדברים מוכרחים, וזו לדעת שכותבו מסתמך ואויל על הספרים הקודמים, כמו שהמשנה שותקת ממצות המילה [שאינה נזכרת כ"א לענין שבת בלבד] להסמכה על הושב"כ, כן שותק ס' דברים ממצות של חג הסוכות וממצות ספירת העומר אע"פ שמוזכר הב' רגלים שחוט הספירה קושר בין שניהן, ושותק ג"כ מר"ה

ויהי"כ ושמיני עצרה . וחוק מה שהלמדנו שתיקה זוהאחרונה בנדר , אשר לפנינו , היא הנותנת ג"כ כהלעשות חיל אל כל מה שנהניכנו עם אהובנו חושר"ל נ"ע בס' טעם לש"ד . ומה שהוכחנו היות ר"ה ויהי"כ וש"ע גם שלשתן טבע ותכלית אחד להם *) . סוף דבר אין לך אפי' הכפל אף במוחר שלא מצינו בזה ובורה , אין צורך להזכיר כל מה שבס' דברים נכפל ללא צורך כי רב הוא ועל איזה משניות אמרו בתלמוד : כאן שנה רבי משנה שאינה צריכה , ד"מ אשתו שמתה מותר באחותה , הכהן על עינו וסמאה על אהו והרשה עבר וצא בהן לחירות . וכדי שלא נטעה לומר שכל מה שהיה חלוי בקבלה נכתב בס' מ"ה אבל נדע נאמנה שלא נכתב כ"א אותו החלק שהוצרך אליו הזמן והמקום , מצינו מצות סתומות ולא מפורשות ועיר עליהם הכתוב כדבר ידוע , הגם שלא הודיענו מהם מאומה ; כמו שבא בהגדת הבכורים : לא אכלתי באוני ממנו , ואיה האיסור לאוכלו באנינות ? אם לא רמז קל בשעיר החטאת ובימיה בין משה ואהרן שזכרנו , וגם הוא סתום ולא מפורש , וגם הוא גרמו בספור כלאחר יד , ולא בדרך המצויים שעושים עקר המצוה עצמה . ומזה שאין ראוי לשחוק , שבס' דברים בלבד באה המצוה ולשון : ושנתם לבניך , שמשלשן שגון בעצמו ומהמקום שזכר נובל לשער בריחה שהכונה על המיד החושב"פ על הכתוב (ע' אם למקרא פ' זה) , ועיר נעיר עליו כשנעמוד על שם משנה והוראותיה .

*) [הערה ט'] לכל דובר חמת בלבו , גלוי יקר הוא זה , עם שני הקדמות השווים ברה"ה ויהי"כ וש"ע שהוכחנו בס' טעם לש"ד , הם שני עמודי התווך , אשר התכלית השווה נשען עליהם , וראה חיד חק מחמלתנו השתיקה הזו הוא לאין נפק ולכור משובל , שהחוקר Weill נראהו מה נכתבו דרכי ס' דברים אשר הספרים , אשר עליו שהוצר לבד מעשה ידיו של משה , והאחרים חכים , וגם על ד"ה ויהי"כ . אשר שעל כן לא נחזיק כי לא עלה מעולם על לבנו של מרע"ה לא עכין המצוה ולא עכין העם והבכירה , וחדש הוא מחדש סופרים בתלות עלמס' נאילין גדול . וחוק מהעומתים הנורסים את כל בנינו עד היסוד (וקצת מהם מחנו במחוי ידינו הפילוסוף הנכבד M. Franck בעלי , ה Debats) , הנה שמיני עצרת הוא לקח צעיקי וללכמים בלדו , שלא לא מפורש עליו שהיה יוס' מצוה וסליחה , ובכל זאת לא מוזר , ומה שעני ? ואם יתחדד לומר כדברי הוהר ויעררו למצוה בלמוד שם הוא יוס' סליחה ומהנכספחים חס"כ , וא"כ יקבל ג"כ שכל ד' ספרים ראשונים מעשה ידיו של מרע"ה כאשר תמיד קבלת כל ישראל . ולא אשליך הקורא עד חומר לך , תן עיניך ביוסי הראיה המולדות מהשתיקה הלזו של ש"ע שהרי ר"ה ויהי"כ , הם מועדים לעצמם בלתי כתלים וכקשרים ותבופים לאחרים , לא כן ש"ע שהוא סמוך ונתלה בתג הסוכות ודוקא לענין מ"ר קש"ב הוא רגל ב"ע ובכן יגדל התימה חיד מוכר תג הסוכות ולא ש"ע שהוא יוס' שמיני לו , ואף עבר עליו כותב ס' מ"ה ולא פנה ולא הבין אליו ואזכרה גרסאות מההפך אל תג הסוכות ? אין זה כ"א נאט וכש בידעו ומכירו כי מטבעו ומכליתו הוא כספת צ"ה ויהי"כ יתר מלגה הסכות . (להמשך יצא ח"ה)

חקירה

ממני אלכסנדר אראן חופ"ק פערסרה"ם .

(הסוף : מנ' 9)

חבל לאחר שניינתי וחשבתי עוד מלאתי הובח' ורמ' חקרה כמותה לכ"ד דבית אחרים

חייב במזוזה מה"ת, להכה ביומא [ד' י"א] חית' ת"ר בהכ"ב ובית האשה ובית השותפין חייבת במזוזה פשיט' מהו דתימא ביתך ולא ביתה ביתך ולא בתייהם קמ"ל ואימא ה"כ אמר קרא למען ירבו ימיכם הני בעו חיי והני לא בעו חיי, אלא ביתך למת לי לבדדנא דרך ביאתך ע"כ. — ותכלה י"ט לנו לבדד פשט הגמ' ולהצין כוונת המקשן דליך בעי לומר מדכתיב ביתך ולא ביתה הא באמת ביתך לבוכח חש ואישה כושמע והכלל בכלל, בשלמא אי הוי כתיב ביתו שפיר יש למילף ביתו ולא ביתה כמו גבי כנעי' לו ולא לה, אבל מביתך דע"י דרכי הלשון הוא לבוכח, קשה איך אפשר למעט מזה אשה? ואפשר דכוונת המקשן מדמלינו להפסדה שניה כולה בלשון רבים כאמרה וקשרתם לאות על ידכם ולטוטפות בין עיניכם, וכן ולמדתם את בניכם, ומיד בתרי' שני' התורה דייבורי' ובתיב ובתבת על מזוזות ביתך בלשון יחיד מה"ה רלה ללמוד דמ"ה שני' להורות דביתך ולא ביתה, וככה מלינו בס"ק דקידושין גבי כשיס פטורים מהשחמת זקן דאמר קרא לא תקיפו סאת ראשיכם ולא תשחית סאת זקביך כדאית' מפורש שם בגמ' דמדשני קרא דדיבוריה. — אבל הא קשה לפי ה"ד ללא חסיק אדעת' האי דרשא דלמען ירבו ימיכם דהכי בעי חיי וכו', א"כ מהי קאמר מהו דתימא ביתך ולא ביתה למעט כשיס מזוזה הא בלא"ה אשה פטורה בלא האי טעמא דביתך משום דאיתקש מזוזה לת"ת כדאית' בס"ק דקידושין, ובנרכות [ד' כ'] שניס חייבות במזוזה פשיטא מהו דתימא הואיל ואיתקש מזוזה לת"ת קמ"ל, ולמה לי המיעוט דביתך ולא ביתה הא ילפינן בלא"ה דשניס פטורו' מהיקש דמזוזה לת"ת, אע"כ לדינן אנו. למד דברי המקשן ולומר דבאמת לאו לפטורי כשיס מזוזה קאתי גלימוד מביתך, אלא לפטורי בני' שניס אפילו אי דר בביתם אכשיס, וס"ד לפטור כשיס גופייהו אפילו כי דרו בני' בנדר מהיקשא דת"ת, ולפטור כשיס אכשיס כי דייירו בני' כשיס עביתך ולא ביתה, והי"א דאינו חייב במזוזה עד לאיכא תרתי בית בנדר ודיירו ביה גברי דוקא, וקאי על ככון הא דמתיב הכא בית האשה דס"ד למיפטרי האכשיס מחמת שהבית היא של אשה מכת דכתיב ביתך ולא ביתה, והיקשא דת"ת בעינן לפטור האשה גופי' אפילו כשהיא דר בבית גברי, אעפ"י אדעת' של דר חיובה היא, א"כ א"ה גופי' האשה נכנסה בביתו מכת היקשא, וחרו בכוונת המקשן צוואה שם מה"ת ביתך ולא ביתה למיפטור גם האכשיס הדרי' בבית האשה. — וכשנזכרנו ובעינן עמה לפי דעת תוס' במכחות דבנה של אחרים מה"ת פטור במזוזה א"א להצין כוונת המקשן דליך רלה לומר דביתך דפטור קאי ללמוד ביתך ולא ביתה הא בלא"ה פטורה מהיקשא דת"ת, ואין לומר כוונתו כמקשן מוכרח דביתך למעט האכשיס שדרו בבית האשה, הא האכשיס אפילו כשדרו בבית אכשיס אחרים פטורים לפי דעת התוס' דבית של אחרי' פטורי' מה"ת, וקשה למת לי ביתך ולא ביתה לעיין זה — ויותר קשה בלשון ח"כ דדעת המקשן למעט עביתך ולא ביתה כשדיירי אכשיס בני' האשה, ונעמקנסא שם מוכינן לחיובא גברי כשדרו בבית האשה למעט ירבו ימיכם ממילא ע"מ דשל אחרים חייב במזוזה מה"ת, ויש לנו לפ"ד הוכחה וראיה ממורה דבית של אחרים חייב במזוזה מן התורה.

זהו ל"ק לפי מה שהעלינו דבית של אחרים חייב מה"ת, א"כ איך עלה על דעת המקשן לפטור בית שותפין ממזוזה משום ביתך ולא בתייהם, ומי גרע משל אחרים לגמרי אפ"ן לו שום חלק בבית' ואפ"ה חייב, של שותפים דים לו חלק מה' בבית לא כ"ש אשה' חייב, דודאי י"ל לאי דס"ד לפטור בית שותפים משום ביתך ולא בתייהם בלשון כ"ס לגמרי של אחרים פטור, אבל לאי דמסיק מלמען ירבו ימיכם, אזיל של אחרים לגמרי כמי אין לנו שום למוד שיהי' פטור, כ"א חייב במזוזה מן התורה. —

עוד יש לי להביא ראיה להאי דיעה דבית של אחרים מה"ת חייב במזוזה נגד דעה שני' בתו' במכחות שם דרלי לומר דפטורי' מתרי ביתך דכתיב דחד לדרך ביאתך וחד למעוטי של אחרים קאתי, דהא לפי מה דאית' ביומא ד' י"א ערך פריי' חד ביתך לרשא דמיוחד

כך יחידך ביתך בע"כ לכדרכה לדרך ביאתך, ח"כ ליכא בן שום מיציע לשל אחרים והסבחה הפשוט' דחייב במחזה מה"ת דהני צבי חיי וכו'. וממילא נפשוט בן ספיקמיט, ויכא לנו מזה לדיכא צמי שאין ידו משגת לקנות מחזה ולולב דמחזה קודם. ככלפפע"ד הק' אלכסנדר אראן

חכמי צרפת

ממני איקים ברמודה

[המשך מנו' 9]

(ג) ר' ישמאל בר' שמשון, איז מלאכי פרובינצא אשר אהבת ארננו הקדושה נאספה צו, עלה בשנת ארבעת אלפים ותשע מאות ושבעים לבריתא העולם לאדעת ישראל, בצמרת הרב ר' יהונתן הכהן מלוגיל ואחר אבני שם מארץ מונגלו כר' סעדיה ור' טוביה, מעיר מרשילאה הלבן דרך איה בלבים לאלכסנדראה על מצרים, ומשם עברו לארץ גוש ונמדבר עד בואם לירושלם עיר הקודש. מעיר ה' לבאות הלבן למצרון ושם מלאו ראש הגולה מבבל אשר עלה גר הוא לארץ ישראל, ובידו חותם הבליפה מנגדד חתמא אשר מלך משנת דתחק"ס עד שנת דתחקס"ה. עס ראש הגולה נסעו ועברו כל מקומות יהודה עד כפר ברעם. כי משם וחילך הלך רבי שמואל לבדו עם הראש מבבל ודבק צו וכסע עמו, כאשר שז לארצו, עד כינוה העיר; היא כינוה חדשה הנקראת מוסול. אחרי כן ראו גם הוא לארצו ומולדתו, ובידו מעשותו אשר כתב זכרון בספר. עוד הביא עמו חותם המלך מירושלם לכל הבאים מבני ישראל לארץ הקדושה. עם החותם הזה הלך ר' שמואל בר' שמעון לערי צרפת הצבוכית, ולקבלות אנגליטירא ויעיר רוחם לעלות ולשכון בירושלם, ויקומו וילכו לארץ הקדושה יותר משלש מאות איש, לתקופת השנה שנת ארבעת אלפים ותשע מאות ושבעים ואחד, ככל אשר כתב: על שנת יהודה דף כ"ה: שנת [ת"ת] קצ"א העיר השם רבני צרפת ורבני אנגליטירא ללכת לתוך ירושלם והיו יותר משלש מאות, וכבדם המלך כבוד גדול ויבנו להם שם בתי כנסיות ומדרשות. גם רבינו הכהן הגדול רבינו יהונתן הכהן הלך לשם, ונעשה להם גם והתפללו על הגשמים ובענו ותקדשם שם שמים עליהם.

והנה הלשון: גם רבינו יהונתן הלך לשם, מורה שהבהן הגדול מלובל בצרפת הדרומית לא הלך עם רבני צרפת הצבוכית ורבני אנגליטירא בשנת תחק"א, כי הוא כבר הלך לשם שנה אחת קודם לכן כאשר ספר לנו ר' שמואל בדברי מסעותיו. המסעות האלה, נקרא שם: מעד דפליסטוניא, נמלא כ"י באובר די רוסי אשר בפרמא סי' 563. אך יד וריס שלטו גם והוסיפו וגרעו מהם, כאשר נראה מדברי המעתיק בראש הספר: "או הדברים ראוי להכתב ולהבין לידע מקום קברי אבותינו אשר בזכותם העולם קיים וזה ברור כאשר ארסו על כי אדם אשר היה בארץ ישראל עם הרב ר' יהונתן כהן מלובל [מלובל] ושמו ר' שמואל בר' שמעון שהלך עמו בארץ גוש ועבר עמו במדבר ונא עמו לירושלם. ומכאן וחילך אדבר כמו שידבר בכתבי זה היה בשנת תתק"ע".

מעד דפליסטוניא דר' שמואל בר' שמעון ש תחת ידי העתקה מכ"י רוסי אשר שלח לי שומר הספרים צנזלניטיקא פארמא וכנר העתקתי בלשון ארלי צרפת צספרי הגדול הליכות ארץ ישראל. [המשך יכא ח"ה]

§ 1. שירי קדש באים מן החדש.

העתקתי לי בהיותי בעיר עדן. אני יעקב ספיר הלוי.

במצאיי שמו"ת שרית'י בעדן, והחכם הגביר הנכבד בה' משה הנוח הלוי נ"י, עכר

להם רב לנכבדי העיר לכבוד אורח נכבד מהודו שהתאכסן אצלו [הגביר הזה מתנהג במנהגי אנשי אורפא, כי משם בא; לו בית גדול בנוי בתבנית נארה, חתיתים שניים ושלישים, שולחנות כסאות ומצעות וכלים נאים, ומנורות הלוחות וכל הבית מלא אורה, הכל יפה כמנהג החדש. ושם לו סבה נאה מאד אשר ברה היינו נעורים כל ליל הושענא רבה, על טוב ה' והשתיה כדת ופירות ימננות כיד ה' הטובה עלי], ושם נקראתי גם אני בלילה הזה. ונעלה על כל העונג היה לי נעימת השירים והפזמונים, אשר שרו ברקודיהם ומחוליהם כטוב לבם כמאכל וכמשחה. והנה כבר הארכתני בח"א מדרכי שיריהם ונעימותיהם, והכאתי לדוגמא כמה שירים ופזמונים כלים מכלים שונים, אשר הוטבו בעיני הנבונים, וגם בזה שמעתי שיר חדש אשר מצא חן בעיני, אבל ביותר צללו אוני ממנעימי ומירות, עת המשוור עמד בתוך ושר, כרע רקד, והמקהלה ענתה אחריו בקול כל סוגר וסוגר, ולעומתו כרעו ורקדו. וכן האריכו בשיריהם ושתיהם ורקודיהם עד אחר חצי הלילה.

ואציגה השיר עמכה בזה, אולי גם גלמו יערב לך במהרה, ואשר יכיר שירי ערב, יהיה לו השיר ערב:

למארי סאלם אלשיביו ז"ל.

איש לבבו ארוך להעורות
רח למענו חרון שיר ידיות
את פארי וענק צוארוני
צפנת פענח החכמוני.

על לכבי יוסף בעלותך
אור בלי יוסף לרמותך
כל אשר יבסוף לראותך
אזק ממרחק פעמוני
בך ירח ריה קנמוני.

ליל אשר אראה בתנומות
צלמך הנראה בחלומות
אצעקה למראה שיר עלמות

יא חסאם! יא חלאק! יא חנוני!

אן גבת אלבארח לא חנוני. (*)

ובהיותי מעתיק לי מחוך ספרו של המשוור השיר הנזכר, מצאתי ראיתי אז עוד שיר (אופוס) וגם הוא למארי סאלם אלשיביו ז"ל, וישר בעיני להעתיקו אל, והלני נתון לו מקום בזה.

הראיתם ברק בא מעוני
לחיו ירח הוא אדוני.

יום בבת זהב שיהרני
כוס מלאו להב שכרני
ובדברי אהב בשרני
מתנת פה חלק שיחדני
ואני פקה עורני.

שור פניני מזרק מפניני
מלחיו הורק על ימיני
אש על יד ברק מן במיני
כוס במראה בוק על מכיני
רק ושב זורה על ימיני.

יערב לי זכרון איש חסידות

(*) השתי טורים האחרונים הם בלשון ערבי וגם הם עפ"י שזי הכרה ככל השיר, ומשירי זשוק לחסוקה, הודעת נכסתי ישראל, והשארתיים כמו שהם בלי העתקה ללה קצת.

לשור בשיריהם אשר הם רוחשים
אברהם בצפור נמלטה מיוקשים
נכנע לכבי עת ראיתם לוכשים
ואני ערומה אין מעיל וכחונת.

שרים בנגון עם נעימה עריבה
ואשמעה אותם וגם אתקרב
יערב כמו קרים לצמא אשאבה
ישאו לדגלי מלאכי רום אהבה
חכות אבות לי כמו משענת.

הלום וגובה להם ועילמם ארוך
רואים בלי עין מקורעת בפוך
מאוי לבוש האל עליהם הוא משוך
שרים בקולם יענו לי בא ברוך
ואני במר ביכר ומתחננת.

חבר אני לכל אשר יתחברו
יראי ה' בפיהם אז נדברו
יורו ויתודו ועל חטא יאמרו
רבו פשעי וחטאי גברו
משעורתי ראשי בלי מתכונתי.

רוזם זכור אבות בנגך נצפנו
חוך המערה שבחברון נצפנו
כי אח בנתנם לך עלילות נתכנו
אבות בזמרת על עלמות יענו
ומקלסים יחד בשיר על יונת.

ותגאלה אותם למענך משבי
מכן אמרתי כי בפרך ירד בי
ותאמרה להם אחי כמעט חבי
להם לדרם נתנה ארץ צבי
כזים וכלילה זמיר נוחנת.

זכרה זכות אברהם הנאהב (הנערב?)

חבור אשר נעקר לבני מקרב

מי ישמעה בת קול שהיא נצפנת
מבית פנימה היא ומתרוננת
אז נשאה קולה ומתלוננת

מי נשקני ואני יושנה
ואמרה לי את ה" סוכנת.

שחר יבקשני בקול מרה חעני
אם חשבי אחי ואל תתלונני
ערב וגם בקר בצלי רחמי
ואמרה אל תגע בי כי אני
מעם מקודשת ובר כחנת

לא תגעה אלי ומעלי שטה
כי כל יצור חומר אילוה משפטה
ואני מבקשת תשובה אעטה
סרו עינותי ולא אוסיף חטאי
כי לחצר מלך אני מוכנת.

מרה לך לאסרני בסהר חלודך
כי אין אני רוצה לשבת נגדך
אברהם ואמלט אני מנגדך
פן תכספה מחר הלוד ליסודך
ואני בבית אבי אחי שוכנת.

הן לא דרשה באמרות אמרות
השם אשר חק לאבי חוק מעשרות
חזה ושוק מן השלמים אחרות
אוכל בבית אבי תרומות נבחרות
מקרבנות האל אחי נזונת.

שלש מזמור ארשה אתפרשה
אתנצור מהתנומות אנערה
אבא למחצבי וגם אתעמרה
בין הקדושים אשכנה אתחברה
בקהל קדושים גונוי צנצנת.

לכת לאצילם סעפי דורשים

נפשו בעדן גן אמר נצפנה.

עוקד ונעקד לעקדה נוערו
לעשורת רצון קונם ולשמו יחדו
יצחק ואביו לערונה ירדו
בנים שנים עשר לגנו נולדו
דומים למרכבה בער שחנת.

מלא ידיהם טוב זבמן פרנסם
כי בטחו בשמו והוא אל מחסם
שמים כבר עינו ובשמו יחסם
הקף עליהם ענני כבוד ושם
לדם שכינתו כמו אומרת.

מאש וישראל אשר פרה ורב
הבנה להיכל קרשך הנחרב
כמה תאחר ואני ממחנת.

יחיד עשה לשמך והחש לי פרוח
מכל עממים וגם מכוב ובור
החש משיחי מבני פרץ ורוח
נסים עשה עמי ואם אין לי זכות
זכרה לבנך ברית נישנת.

מחסדך עליון ורובך על כרוב
המשך לגוי אחד אשר נקרא עלוב
זכור ואל תאחר לעם עצור עזוב
זרקת אשר עקד יחידו האהוב

בשורת ספרים

נביאים וכתובים עם פירש"י וביאור חדש ממני מלבי"ם.

נדפס בדפוס המסונח בק"ק ווארשא, בשנים עשר ברכים, ויחולק להקונים בששה פעמים
שני ברכים בכל פעם. מחיר כל ה"צ ברכים 9 רובל כסף רוסיא, והחפץ לקניתם
במחיר הזה יתן מעות קדימה 50 — 1 ר"כ, ובקבלתו ב' ברכים הראשונים יוכה
50 קאפ', והעומד יוכה בכל ב' ברכים 20 קאפ'.

אם חמרת לגמור את הלל הגדול על ביאור החדש על כ"ד היוצא לאור בהיום מאת
הרב הגאון הגדול חב"ד במלילים חב"ד במשוררים מהולל בנקודי חקרי חכמה חלקית,
מזה' מלבי"ם הי"ץ כ"י, ידעתי כי לא אוסיף להשמיע, על השמועה שכבר שמע בחיים
תהלות האיש הגדול מרצנה היה, וכבר ספרו מקצת שזכו ספריו הנפגדים והנפלאים
שנדפסו לרוב יקרתם פעמים ושלש וכפולו בכל תפולת ישראל; מי לא יודע שם חלבים!
על לא יאמר עליו: זה האיש אשר חננו ה' חכמה, גבורה, ודעם, ולמעלה חננו ה' לנאית
עגדעת, אך יוסיף תה לה חזון שומעת. כביא גדול היה חב"ד שקראו מאיר יהודה,
כי הוא יאיר לארץ ולדעים, ואותו יהודי באפסי ארץ! על כל אלה, אך למותר לי
להלל ולשבח ולפאר ולרום ולעלה ולקלם את ביאורו אשר יפץ אור חדש על כ"ד. אך
באת אחלהלל אבני, כי זכותי לקרות בביאורו על כ"ד בעוד היה בכתובים, ואשר חזיתי לי בו,
ואשפוט בלדק כי כן כל אדם יתוה בו, כי בביאורו על כביאים ראשונים יראו כפלאות
מתורתו וזכותו במקרא, גדול יתר מ'ד, ענה שראינו בביאורו לישע' וזיר השירים;
בביאורו לכביאים ראשונים שירים נחזה, כי בביאורו ותוועגם בכתבי הימים וקורות
בית ישראל, דבניהם היו ספורות בלי חסרון ויתרון, באשר כל דבריהם אמת ודק, לא
הוארכו ליפוח ספוריהם בהכפלת הדברים במלות שונות — ובאשר רוח ה' דבר בם ומלתו

על כשום, לא חסרו בדבריהם ובספריהם דבור או מלה אחת, אשר כל אדם באשר הוא
חודמה יחבר בדבריו — . הן זאת אחת מני חלבי המעלות אשר ראוי עיני בניאורו .
ומי מקוראי הלכנן אשר אין דרך אחר לפנינו לבוא עמה לקנות הסגולה הזאת, יודיע
בא אלי, ומשאלת לבנו אמלא .

ספר הודאת בעל דין . חברו דוד דוד נשיא בשנת ה'ק"ן .

כפי אשר יאמר המחבר בהקדמתו, חבר הספר הזה לבקשת החשמן (קארלנל) המקואר
והיקר ומאד בעלה כבוד אביו קדוש יצחק אבינו ; המחבר יספר, כי החשמן
הזה אחרי כי אורו עיניו בלמודי תורת ה' שלמד ממנו, בקשה כי יוכיח לו דבריו בלחיות
על הדבר אשר נלבו אודות האמונה החדשה, וכראות המחבר כי זהם לבנו בקש
ממנו החשמן הדבר הזה, מלא רצונו וחבר לו ולשמו הספר הזה, בו הראה לו לדעת
אשר פי י"צ השלוחים שלא טעו בהם ענה גם וידם יד הכותבת באונגליוס ובאיוסטולאס
אמת ואמונת י"ג עקרים עקרינו הנאמנים, והגד פשוט עיניו מחוכו משימים לפי תומם
כי .. חמכה ימים נמשע שרשי אמונתם .

הספר הזה היה נכתובים באולר הספרים אשר לבית הגבירים בית גינובורג הי"ו .
מי מקוראי הלכנן החפץ בהספר הזה ישגורו במחיר 50 סאנטיין וחפשי ממני המו"ל

מענה בקצרה .

להר"מ ארוואך . גם הכותב בעלמו הודיעני, כי שנה בשמועה, וכי באמת השך לא ברח את
המערנים להאשכנזים, והחמשים פוגע שנתן לפקידים הספרדים לחלק, ולא מזה גם לבני
המערנים . גם זאת הודיעני שהשך לא חלק בין כבוד הספרדים להאשכנזים, ובעת שחלק
נדבתו בעלמו חלק לעניי האשכנזים כמו לעניי הספרדים, ובעת שנתן ע"י הפקידים לחלק
לא הנדיל בין פקידים האשכנזים לפקידים הספרדים הי"ו . ותנו דעתך בזה כי לר"י המקום
להדפיס כל מבחך . — לר"ר המבונה אד"ר . ה"ף כי הכרתי הדברים שנתןך יא"ו ,
כי העוד פתי וסכל כמך דירושלם שיכתוב בדברים האלה ? לא יכולתי למלאות חפך לחת
מקום לדברך, כי שנית מעשה אצבעותך וגם שמך אד"ר קראת, ואנכי לא ידעתימה אד"ר
שמך ? ובלעדי זאת המעט ממך כי כועד בכלותך במקומך, כי מבקש ממני להודיע גם למי
שאותך לא יכיר לאדיר ? ושום .

האיש הרונה לכתוב אלי יכתוב כפי האדרעססע הזאת .

A la rédaction du LIBANON, 12 rue des Gravilliers Paris.